

POSTANOWIENIE

Dnia 25 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **R. G.**

skazanego z art. 279 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 25 marca 2023 r.

wniosku obrońcy skazanego

o wyłączenie sędziego M. B. od udziału w sprawie III KK 499/23,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Konwencji
o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

postanowił

**włączyć sędziego M. B. od udziału w sprawie Sądu
Najwyższego o sygn. akt III KK 499/23.**

UZASADNIENIE

W dniu 16 października 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 17 listopada 2022 r., sygn. akt IV Ka 1380/22, wniesiona na niekorzyść skazanego R.G.

Obrońca skazanego w dniu 14 marca 2024 r. złożył w Sądzie Najwyższym wniosek o wyłączenie od orzekania w przedmiocie tej kasacji sędziego M. B. . Uzasadniając wniosek obrońca odwołał się do trybu powołania ówczesnej prokurator M. B. na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Dyscyplinarnej

Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.), wskazując, że z uwagi na treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 oraz wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) w sprawach Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 i 5751/19) oraz Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20), w których zakwestionowano ten tryb powoływania na urząd sędziego Sądu Najwyższego, zachodzi w takim wypadku nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a jednocześnie skład Sądu Najwyższego z tak powołanym sędzią nie stanowi niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą gwarantowanego w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC). Co więcej, zauważył również – powołując się na wyrok ETPCZ w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), że sama Izba Dyscyplinarne, do której wcześniej była powołana sędzia M.B., nie była sądem, o którym mowa w EKPC.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Złożony przez obrońcę wniosek o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy zawisłej w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt III KK 499/23 sędziego M. B. jest zasadny.

Sąd Najwyższy w tym składzie podziela w całej rozciągłości poglądy wyrażone we wcześniejszych postanowieniach, powołanych zresztą przez obrońcę skazanego, którymi wyłączono wyżej wymienioną od udziału w rozpoznawaniu spraw kasacyjnych. W pełni zgodzić należy się z wywodami Sądu Najwyższego zawartymi w uzasadnieniach tych orzeczeń oraz wspierającą je argumentacją prawną zarówno w kontekście ewentualnego uznania potencjalnego stwierdzenia w takim wypadku nieprawidłowej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. pkt 1 powołanej we wniosku uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNK 2020, z. 2 poz. 7), jak i przyjęcia – na gruncie konwencyjnym – naruszenia prawa do rozpoznania sprawy przez sąd ustanowiony

na mocy ustawy (zob. wyrok ETPCz z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19]), która jest klarowna i przekonująca w związku z czym, nie znajdując konieczności jej w tym miejscu powielania do niej się należy odwołać, uznając ją za własną.

Wyżej wskazane okoliczności czynią koniecznym uznać za zasadny złożony przez obrońcę wniosek i tym samym wyłączyć sędziego M. B. od udziału w sprawie prowadzonej w Sądzie Najwyższym pod sygnaturą III KK 499/23 z uwagi na to, że sąd, w którego składzie by uczestniczyła, nie spełniałby kryteriów określonych w art. 6 ust. 1 ETPC, zaś postępowanie prowadzone przez taki sąd byłoby obciążone wadą traktowaną na gruncie wykładni przyjętej w uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. jako bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (co do przyczyn związania każdego składu Sądu Najwyższego wspomnianą uchwałą mającą moc zasady prawnej – zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41).

W wypadku sędziego M. B. dodatkowym powodem wyłączenia – trafnie zasygnalizowanym we wniosku obrońcy – są również okoliczności, które skutkowały jej obecnym orzekaniem w Izbie Karnej Sądu Najwyższego i to poczynając o sposobu powołania jej do mającej charakter sądu specjalnego Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego w nietransparentnej procedurze w 2018 r., a następnie przeniesienia – po likwidacji Izby Dyscyplinarnej w 2022 r. – do legalnej Izby Sądu Najwyższego decyzją osoby pełniącej funkcję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w sposób stanowiący ominięcie wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP. Sąd Najwyższy w tym składzie wyrażony w powołanym wyżej orzeczeniu pogląd w pełni podziela, uznając za uzasadnione stwierdzenie, iż akty nominacji na stanowiska w Izbie Dyscyplinarnej, jako organie, który od początku zasadnie traktowany był jako organ niespełniający konstytucyjnego i konwencyjnego wymogu sądu niezależnego i bezstronnego „ustanowionego ustawą” (zob. pkt 4 powołanej już uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 oraz również wskazany wyżej wyrok ETPCz z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce*), podjęte przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie, nie obejmują powołania do

każdej innej Izby Sądu Najwyższego i tym samym nie wywołują skutków związanych z takim powołaniem. Wadliwość pierwotnego powołania, niezależnie od intencji ustawodawcy, który w nowelizacji ustawy o Sądzie Najwyższym z 2022 r. usunął istniejące dotąd formalne ograniczenia w przenoszeniu sędziów tej Izby, nie mogą prowadzić do usankcjonowania tej pierwotnej wady, a tym bardziej uprawniać do orzekania w innych Izbach Sądu Najwyższego. Ta pierwotna wadliwość powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w konkursie do Izby Dyscyplinarnej nie może być również w drodze wtórnych, mających charakter techniczny zabiegów, konwalidowana. Skutek taki (konwalidacja) mógłby zostać osiągnięty wyłącznie poprzez przeprowadzenie prawidłowej procedury powołania i to powołania do prawidłowo ukształtowanego sądu (zob. także w tym przedmiocie postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 października 2023 r., II KK 82/23; z dnia 1 marca 2024 r., II KK 493/22; z dnia 7 marca 2024 r., IV KK 571/23).

Co więcej, niniejsze orzeczenie zapobiegnie ewentualnemu ryzyku wzruszenia zapadłego w Sądzie Najwyższym orzeczenia z udziałem sędziego M. B. w trybie przepisów Rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego – wznowienie postępowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 czerwca 2023 r., II KO 73/22 i III KO 43/23; z dnia 21 czerwca 2023, V KO 17/22 i V KO 30/22; z czerwca 27 czerwca 2023 r., III KO 84/21 i III KO 15/22; z dnia 23 sierpnia 2023 r., II KO 75/23), a także możliwej i do tego skutecznej, w świetle utrwalonej linii orzeczniczej ETPCz [wyroki: powołany już wyżej z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19, a także: z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19 oraz z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20], skardze do Trybunału w Strasburgu i związanych z tym konsekwencji finansowych dla Polski.

Podsumowanie całokształtu przeprowadzonych powyżej rozważań prowadzi do stwierdzenia, że skład sądu z udziałem sędziego M. B. z powodów instytucjonalnych i ustrojowych, nie gwarantuje niezawisłości i bezstronności sądu ukonstytuowanego z jej udziałem przede wszystkim w aspekcie zewnętrznym, a tym samym nie zapewnia prawa do rzetelnego procesu w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC.

Uwzględniając całokształt rozważań poczynionych w niniejszym uzasadnieniu postanowiono jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]